

**rijksuniversiteit
groningen**

**faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen**

**De relatie tussen internaliserende problemen van ouders en de mate van ouderlijke
mind-mindedness in de interactie met hun drie maanden oude kind: de mediërende rol
van opvoedingsstress**

**The relationship between parental internalizing problems and the level of parental
mind-mindedness in interaction with their 3 month old child: the mediation role of
parenting stress**

Lysanne Lautenbag (S4662903)

Master Pedagogische Wetenschappen: Orthopedagogiek (PAMA5166)

Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Universiteit Groningen

1e beoordelaar:

Dr. A.M. Sluiter-Oerlemans

2e beoordelaar:

Dr. Loraine Visscher

Juli, 2023

Aantal woorden: 8282

Samenvatting

Het doel van dit onderzoek was ouderkenmerken die mind-mindedness voorspellen te bestuderen, omdat de mate van mind-mindedness invloed heeft op de ontwikkelingsuitkomsten van het kind. Mind-mindedness is het vermogen van ouders om hun kind te zien als individu met een eigen mentale gesteldheid. Dit onderzoek bestudeerde de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness en de mediërende rol van opvoedingsstress en de modererende rol van geslacht. Dit onderzoek voerde een mediatieanalyse en gemodereerde mediatieanalyse uit in een steekproef van 109 ouder-kind duo's. Hiervoor werd bestaande data gebruikt van het Tracking Adolescents' Individual Lives Survey- The Next Generation (TRAILS NEXT) onderzoek. Mind-mindedness werd gemeten door ouder-kind observaties, waarbij gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen gecodeerd werden. Ouders vulden zelfbeoordelvragenlijsten in waarmee internaliserende problemen en opvoedingsstress werden gemeten. Uit de analyses bleken ouders met meer internaliserende problemen significant meer opvoedingsstress te ervaren. Echter, ouders met meer internaliserende problemen maakten niet significant meer gepaste of minder niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen en was de mediërende rol van opvoedingsstress niet significant. Geslacht had tevens geen significant effect op de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress. Wel maakten moeders met meer internaliserende problemen significant minder gepaste mind-gerelateerde opmerkingen in de aanwezigheid van opvoedingsstress. Vervolgonderzoek zou de effecten van een internaliserend probleem en hoge niveaus van opvoedingsstress in klinische steekproeven kunnen onderzoeken. Hierbij moet rekening gehouden worden met de grote van de steekproef en geschonden assumpties. Tevens is het belangrijk dat er inzicht komt in de verschillen tussen vaders en moeders in de relatie tussen ouderkenmerken en mind-mindedness.

Abstract

This study aimed to examine parental characteristics as a predictor for mind-mindedness, because this impacts the child's developmental outcomes. Mind-mindedness refers to the ability of parents to understand their child as an individual with their own mental states. This study examined the relationship between internalizing problems and mind-mindedness and the mediation role of parenting stress and the moderating role of gender. This study conducted a mediation and moderated mediation in a sample of 109 parent-child dyads. For this, existing data was used from the Tracking Adolescents' Individual Lives Survey- The Next Generation (TRAILS NEXT) survey. Mind-mindedness was measured by parent-child observations, in which appropriate and non-attuned mind-related comments were coded. Parents completed self-assessment questionnaires measuring internalizing problems and parenting stress. The analyses showed that parents with more internalizing problems experienced significantly more parenting stress. However, parents with more internalizing problems did not make significantly less appropriate or more non-attuned mind-related comments and the mediating role of parenting was not significant. Gender also had no significant effect on the relationship between internalizing problems and parenting stress. However, mothers with more internalizing problems did make significantly fewer appropriate mind-related comments in the presence of parenting stress. Future studies should examine the effect of one internalizing problem and high levels of parenting stress on mind-mindedness in clinical trials. Thereby, sample size and violated assumptions should be taking into account. Additionally, in the relationship between parental characteristics and mind-mindedness, it is important to understand the differences between mothers and fathers.

Inhoud

Inleiding	5
Method.....	10
Participanten en procedure	10
Variabelen en instrumenten	11
Mind-mindedness.....	11
Internaliserende problemen.....	12
Opvoedingsstress	13
Statistische analyse	14
Resultaten	15
Beschrijvende statistiek	15
Assumpties en controlerende analyses	16
Het effect van internaliserende problemen op gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen	17
Het indirecte effect van opvoedingsstress in de relatie tussen internaliserende problemen en gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen.....	17
Het effect van afzonderlijk vaders en moeders op het indirecte effect van opvoedingsstress in de relatie tussen internaliserende problemen en gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen.....	19
Conclusie en discussie.....	21
Sterke punten en limitaties	26
Suggesties voor vervolgonderzoek en implicaties.....	27
Literatuurlijst.....	28
Bijlage A	34
Bijlage B.....	36
Bijlage C.....	40
Bijlage D	42

Inleiding

In de opvoeding is het contact tussen ouders en kind belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. In de kwaliteit van deze ouder-kind interacties speelt mind-mindedness een belangrijke rol (Meins, 2013). Het vermogen van ouders om een kind te zien als een individu met een eigen mentale gesteldheid, wordt omschreven als mind-mindedness (Meins, 1997). Ontwikkelingsuitkomsten van het kind worden positief beïnvloed door deze ouderlijke mind-mindedness (Meins et al., 2001). Echter, er is relatief weinig bekend over ouderkenmerken die een effect hebben op de mate van mind-mindedness. Uit verscheidene onderzoeken bleken internaliserende problemen (Camisasca et al., 2017) en opvoedingsstress (Walker et al., 2012) geassocieerd met mind-mindedness en waren internaliserende problemen ook geassocieerd met opvoedingsstress (Biondic et al., 2019). Daarom bestudeerde dit onderzoek het effect van internaliserende problemen op de mate van mind-mindedness bij ouders en de mogelijke mediërende rol van opvoedingsstress.

Mind-mindedness is het vermogen van ouders om een kind te zien als een individu met een eigen mentale gesteldheid, dat wil zeggen eigen emoties, voorkeuren, motieven, doelen en gedrag (Meins, 1997). Mind-minded ouders zijn geneigd om rekening te houden met de mentale toestand van hun kind door deze expliciet te benoemen (Meins, 1997). Dit wordt omschreven als mind-gerelateerde opmerkingen die op twee verschillende manieren gemeten kunnen worden: 1) observaties van de ouder-kind interacties, vaak op jonge leeftijd van het kind, of 2) door een interview met de ouders, wanneer het kind ouder is (Meins & Fernyhough, 2015). Mind-gerelateerde opmerkingen zijn onder te verdelen in twee domeinen. Enerzijds gepaste (appropriate) mind-gerelateerde opmerkingen, die overeen lijken te komen met de mentale toestand van het kind (Meins et al., 2012). Anderzijds niet-afgestemde (non-attuned) mind-gerelateerde opmerkingen, die niet overeen lijken te komen met de mentale gesteldheid van het kind en dus een foutieve interpretatie van het gedrag van het kind is (Meins et al., 2012).

Meins (1997) introduceerde aanvankelijk de term mind-mindedness als aanvulling op de theorieën over hechting (Bowlby, 1973) en ouderlijke sensitiviteit (Ainsworth et al., 1974). De kwaliteit van de (veilige/onveilige) hechting, die ouders zelf hebben ervaren wordt doorgegeven in de hechting met hun kinderen, ook wel transmissie genoemd (Bowlby, 1973; Van IJzendoorn, 1995). Ouderlijke sensitiviteit werd verondersteld als verklaring tussen deze transmissie, maar bleek enkel deels een verklaring voor deze transmissie, de zogenaamde 'transmission gap' (Van IJzendoorn, 1995; Verhage et al., 2016). Daarom werd mind-mindedness geïntroduceerd, die naast ouderlijke sensitiviteit een rol speelde in de transmissie

van hechting van de ouder op het kind (Meins et al., 2001;2003). Sensitiviteit en mind-mindedness worden gekenmerkt door het vermogen van de ouders om zich in te leven in het mentale niveau van het kind, waarbij sensitiviteit met name gericht is op de fysieke en emotionele behoeften en mind-mindedness op het cognitieve aspect van het kind (McMahon & Bernier, 2017).

De mate van mind-mindedness tijdens de ouder-kind interactie heeft invloed op de ontwikkelingsuitkomsten van kinderen (McMahon & Bernier, 2017; Meins et al., 2001; Meins et al., 2002; Sharp & Fonagy, 2008). Als ouders mind-minded zijn, herkennen zij de cognitieve mogelijkheden van hun kind en bieden zij het kind ontwikkelingsmogelijkheden aan (Meins, 1997). Zo bleek uit onderzoek dat ouderlijke mind-mindedness de hechting van het kind positief beïnvloedde (Lundy, 2003; Meins et al., 2001; Meins et al., 2002). Daarnaast hadden kinderen van ouders die meer gepaste mind-gerelateerde opmerkingen maakten tijdens de interactie met hun jonge kind, een beter ontwikkelde 'Theory of Mind' (Dunn et al., 1991; McMahon & Bernier, 2017; Meins et al., 2002) en taalontwikkeling (Meins et al., 2013) op oudere leeftijd. Theory of Mind is het vermogen om jezelf en anderen mentale toestanden toe te schrijven (Premack & Woodruff, 1978). Verder toonde onderzoek aan dat mind-mindedness van de ouder, de ontwikkeling van mind-mindedness bij het kind positief aanstuurt (Sharp & Fonagy, 2008). Al met al bleek (gepaste) ouderlijke mind-mindedness positieve effecten te hebben op de ontwikkelingsuitkomsten van het kind.

Door de jaren heen werden er meerdere onderzoeken gedaan naar de effecten van mind-mindedness op de ontwikkelingsuitkomsten van het kind (McMahon & Bernier, 2017). Relatief weinig onderzoeken bestudeerden echter verschillende ouderkenmerken die mogelijk verklaren waarom ouders variëren in de mate van mind-mindedness (Arnott & Meins, 2007). Vanwege de positieve effecten van mind-mindedness op de ontwikkeling van kinderen is het essentieel om meer inzichten te verkrijgen in ouderkenmerken die mind-mindedness mogelijk beïnvloeden en daarmee aanwijzingen te geven voor interventies. Twee relevante kenmerken waar het huidig onderzoek zich op richtte die mogelijk samenhangen met mind-mindedness zijn internaliserende problemen (Camisasca et al., 2017) en opvoedingsstress (Walker, 2012).

Het eerste ouderkenmerk dat geassocieerd werd met de mate van ouderlijke mind-mindedness was internaliserende problemen van ouders, die getypeerd worden door problemen van teruggetrokken gedrag, somatische klachten en angst- en depressieproblemen (Achenbach, 1991). In meerdere onderzoeken werden negatieve associaties gevonden, waarin ouders met meer internaliserende problemen minder mind-minded waren (Camisasca et al., 2017; Krink & Ramsauer, 2021; Lundy, 2003). Zo bleken (moederlijke) depressieve

symptomen geassocieerd met minder gepaste mind-gerelateerde opmerkingen (Lundy, 2003). Daarnaast bleken moeders met posttraumatische stresssymptomen uit onderzoek minder mind-gerelateerde opmerkingen te maken tijdens de ouder-kind interactie (Lundy, 2003). Ook maakten ouders minder gepaste mind-gerelateerde opmerkingen naarmate zij meer posttraumatische stresssymptomen rapporteerden (Camisasca et al., 2017). In ander onderzoek werd gevonden dat moeders met een postnatale depressie met comorbide persoonlijkheidsstoornissen of obsessieve compulsieve stoornissen meer niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen maakten, maar niet minder gepaste mind-gerelateerde opmerkingen (Krink & Ramsauer, 2021). Daarentegen werden in andere onderzoeken geen significante associaties gevonden tussen (moederlijke) depressieve symptomen en mind-mindedness (Demers et al., 2010; Walker et al., 2012). Samenvattend, rapporteerden de meeste onderzoeken een negatieve associatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness, maar liepen de resultaten uiteen tussen typen internaliserend probleem en gepaste of niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen. Door deze inconsistentie is het lastig gegronde conclusies te trekken en vereist dit aanvullend onderzoek. In dit onderzoek werd daarom het effect van internaliserende problemen op mind-mindedness getoetst.

Het tweede ouder kenmerk dat geassocieerd werd met de mate van ouderlijke mind-mindedness tijdens de ouder-kind interactie, was de stress die ouders ervaren tijdens het opvoeden van hun kind (De Brock et al., 1992). Enige mate van stress hoort bij opvoeden, maar verhoogde niveaus van stress hebben invloed op de ouder-kind interactie en een nadelig effect op het functioneren van ouders (Abidin, 1992). Onderzoeken die opvoedingsstress als een mogelijke verklaring voor de variatie in mind-mindedness bestudeerden, rapporteerden een negatieve associatie (Demers et al., 2010; Suttora et al., 2020a; Suttora et al., 2020b; Walker et al., 2012). Dat wil zeggen, ouders met een hoger stressniveau bleken minder mind-gerelateerde opmerkingen te maken (Suttora et al., 2020a; Walker et al., 2012) en omgekeerd, ouders met een lager stressniveau maakten meer gepaste mind-gerelateerde opmerkingen (Demers et al., 2010). Daarnaast bleek een laag niveau van opvoedingsstress geassocieerd met meer mind-mindedness in situaties met een hoge mate van sociale steun (Suttora et al., 2020a) en bleek dat moeders met hogere stressniveaus, meer niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen maakten (Suttora et al., 2020b). Samenvattend, lijkt er aanzienlijk bewijs voor de associatie tussen opvoedingsstress en mind-mindedness en varieert de associatie voor de totale mind-gerelateerde opmerkingen of gepast en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen (Walker et al., 2012). In dit onderzoek werd het effect van opvoedingsstress op mind-mindedness getoetst.

Naast de mogelijke directe effecten van enerzijds internaliserende problemen en anderzijds opvoedingsstress op mind-mindedness, lijkt het aannemelijk dat ouders met internaliserende problemen meer opvoedingsstress ervaren. Mogelijk kan de associatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness deels verklaard worden door opvoedingsstress. Onderzoek naar het effect van internaliserende problemen op opvoedingsstress in de ouder-kind interactie bleek beperkt. Echter, moeders met depressieve symptomen rapporteerden in onderzoeken wel meer opvoedingsstress (Biondic et al., 2019; Spinelli et al., 2013). Internaliserende problemen bij moeders veroorzaakten mogelijk een afname van motivatie, waardoor zij geen relatie met hun kind aan konden gaan (Biondic et al., 2019). Verder bleek uit onderzoek dat moeders met posttraumatische stresssymptomen minder mind-minded waren en meer opvoedingsstress rapporteerden (Camisasca et al., 2017). Terugblikkend toonden onderzoeken aan dat internaliserende problemen geassocieerd zijn met meer opvoedingsstress (Camisasca et al., 2017; Biondic et al., 2019; Spinelli et al., 2013) en bleek opvoedingsstress negatief geassocieerd met mind-mindedness (Demers et al., 2010; Suttora et al., 2020a; Suttora et al., 2020b; Walker, 2012). Daarom werd in dit onderzoek het mediatie effect van opvoedingsstress in de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness getoetst.

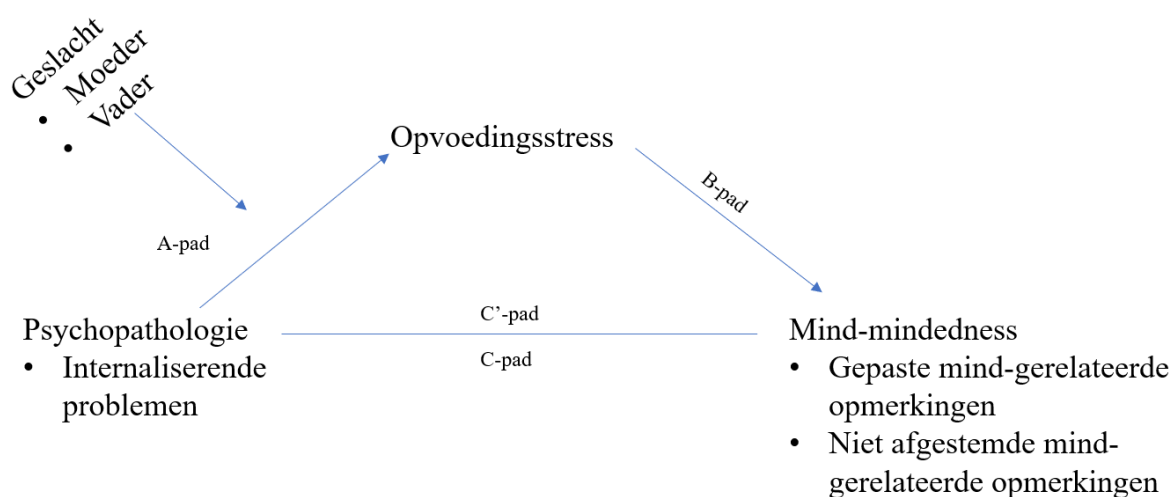
Afgezien van internaliserende problemen en opvoedingsstress die mogelijk variatie in mind-mindedness verklaren, kan deze mate van mind-mindedness verschillend zijn tussen moeders en vaders. Onderzoek hiernaar bleek beperkt, omdat vaak enkel moeders of ouders onderzocht werden. Onderzoek waarin vaders wel geïnccludeerd werden, toonden aan dat vaders meer probleemoplossende mind-gerelateerde opmerkingen maakten, terwijl moeders in het algemeen meer opmerkingen maakten vanuit het perspectief van hun kind (Lundy, 2003). In een ander onderzoek bleken vaders meer niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen te maken (Colonnesi et al., 2019). Verder rapporteerden vaders met ADHD-symptomen alleen significant meer opvoedingsstress wanneer moeders meer ADHD-symptomen en beperkingen rapporteerden (Biondic et al., 2019). Ook moeders rapporteerden meer opvoedingsstress als vaders meer depressieve symptomen rapporteerden (Biondic et al., 2019). Het lijkt aannemelijk dat door een afname van ouderschapstaken van een van de ouders, de andere ouder met internaliserende problemen meer opvoedingsstress ervaart (Biondic et al., 2019). Daarom werd in dit onderzoek de modererende rol van geslacht in de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress getoetst.

In dit onderzoek werd getracht meer licht te werpen op de samenhang tussen internaliserende problemen, opvoedingsstress en mind-mindedness van ouders. Het doel

hiervan was te onderzoeken welke ouderkenmerken de mate van mind-mindedness beïnvloeden en het verschil hiervan tussen vaders en moeders. Het doel werd onderzocht aan de hand van drie onderzoeksvragen. De eerste onderzoeksvraag luidde als volgt: Hangen internaliserende problemen samen met de mate van mind-mindedness van ouders in contact met hun 3 maanden oude kind? De tweede onderzoeksvraag luidde als volgt: Wat is de invloed van opvoedingsstress op de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness? Tot slot luidde de derde onderzoeksvraag als volgt: Verloopt het effect van opvoedingsstress op de relatie tussen internaliserende problemen en de mind-mindedness van de ouders verschillend voor vaders en moeders in het contact met hun drie maanden oude kind? De onderzoeksvragen werden apart voor gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen onderzocht. Om de reden dat gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen verschillend geassocieerd werden met internaliserende problemen en opvoedingsstress (Camisasca et al., 2017; Demers et al., 2010; Krink & Ramsauer, 2021; Suttora et al., 2020b). Figuur 1, toont een conceptueel model van de onderzoeksvragen.

Figuur 1

Gemodereerd mediatiemodel: De relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness waarin opvoedingsstress medieert en geslacht als moderator een mogelijk invloed heeft op het a-pad.

Op basis van eerder onderzoek, werd verwacht een negatieve associatie tussen internaliserende problemen en gepaste mind-gerelateerde opmerkingen en een positieve associatie met meer niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen (Krink & Ramsauer, 2021; Lundy, 2003; hypothese 1). Verder werd verwacht dat opvoedingsstress (deels) de associatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness verklaarde, omdat internaliserende problemen kan leiden tot meer opvoedingsstress (Biondic et al., 2019) wat vervolgens kan leiden tot minder mind-mindedness (Suttora et al., 2020b; Walker et al., 2012; hypothese 2). Dit resultaat zal naar verwachting verschillen voor gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen. Dat wil zeggen: er werd verwacht dat gepaste mind-gerelateerde opmerkingen geassocieerd werden met minder internaliserende problemen en een lager niveau van opvoedingsstress (Demers et al., 2010; Spinelli et al., 2013), terwijl niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen naar verwachting geassocieerd werden met meer internaliserende problemen en hoger niveau van opvoedingsstress (Camisasca et al., 2017). Over het verschil tussen vaders en moeders in de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness en een (deels) verklarende factor opvoedingsstress werd geen verwachting geuit. Dit maakte het toetsen van de modererende rol van geslacht exploratief in dit onderzoek.

Methode

Participanten en procedure

Dit onderzoek is een kwantitatieve analyse die gebruikmaakt van bestaande data uit een longitudinaal, prospectief, observerend onderzoek genaamd Tracking Adolescents' Individual Lives Survey-The Next Generation (TRAILS NEXT). TRAILS NEXT is een intergenerationeel vervolgonderzoek van het TRAILS-onderzoek (Hartman et al., 2022). Dit TRAILS-onderzoek startte in 2001 met het bestuderen van de geestelijke en sociale ontwikkeling van 11-jarige kinderen (N=2773) tot in de volwassenheid in Nederland (Hartman et al., 2022). Het TRAILS-onderzoek startte een aantal jaren later ook met een klinische steekproef, waarin kinderen die in hun jeugd met de psychische gezondheidszorg in aanraking waren gekomen, werden gevolgd in hun ontwikkeling. Elke twee tot drie jaar werden TRAILS-participanten gevolgd en worden metingen afgenomen. De TRAILS-participanten hebben inmiddels een leeftijd bereikt waarop zij mogelijk een gezin starten. In 2015 startte daarom TRAILS NEXT met het doel om intergenerationele overdracht en relaties te onderzoeken (Hartman et al., 2022). TRAILS-participanten die in verwachting waren of al kinderen hadden, werden benaderd voor het TRAILS NEXT onderzoek. Hierdoor was het

mogelijk om de ontwikkeling van de nakomelingen van TRAILS-participanten en specifiek de ouder-kind interactie te bestuderen (Hartman et al., 2022).

TRAILS NEXT voert verschillende metingen uit bij de ouders en hun kinderen, om informatie te verzamelen over ouderschap en de mentale gesteldheid van ouders. Bij kinderen wordt informatie verzameld over gedrag, gezondheid en mentale functies. Deze informatie wordt afgenomen tijdens huisbezoeken door het afnemen van interviews, observaties, vragenlijsten en evaluaties (Hartman et al., 2022). De meetmomenten in TRAILS NEXT vonden plaats tijdens de zwangerschap en eerste drie maanden na de bevalling (T1), wanneer het kind drie maanden oud was (T2), wanneer het kind 30 maanden oud was (T3) en wanneer het kind 54 maanden oud was (T4) (Hartman et al., 2022). Wekelijks verzamelden ouders informatie over hun levensgebeurtenissen (T1). Opvoeding, opvoedingsstress, zelfredzaamheid, psychopathologie en persoonlijkheid van ouders werden gemeten tijdens T2, T3 en T4 (Hartman et al., 2022). Huidig onderzoek bestudeerde internaliserende problemen, opvoedingsstress en mind-mindedness en maakte gebruik van vragenlijsten en video's die verzameld werden tijdens T2 in TRAILS NEXT.

Het TRAILS NEXT onderzoek is goedgekeurd door de Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek in 2014, met nummer NL47782.042.14 (persoonlijke communicatie, 22 september 2014). Ouders tekenden daarnaast toestemmingsformulieren voor hun deelname aan TRAILS NEXT. Het managementteam van het TRAILS-onderzoek verleende eveneens goedkeuring voor het huidige onderzoek en het gebruik van de data betreffende internaliserende problemen, opvoedingsstress en mind-mindedness (persoonlijke communicatie, 20 april 2023).

Variabelen en instrumenten

Mind-mindedness

De afhankelijke variabele mind-mindedness werd gemeten door observaties van de ouder-kind interactie te coderen. Vaders en moeders werden gefilmd tijdens een 10-minuten durend, een-op-een spelmoment met hun drie maanden oude kind (Hartman et al., 2022). Ouders werd gevraagd met hun kind te spelen zoals zij normaliter ook zouden doen. Opmerkingen die duidelijk de mentale gesteldheid van het kind benoemden werden gecodeerd als mind-minded (Meins & Fernyhough, 2015). Bijvoorbeeld over wat het kind dacht, voelde, of wat het kind gezegd zou hebben. Deze mind-gerelateerde opmerkingen bestaan uit vier categorieën, die wensen en voorkeuren, cognities, emoties, epistemische staten van het kind weerspiegelen. Vijf categorieën konden misschien als mind-minded gecodeerd worden.

Grappige opmerkingen, opmerkingen met de woorden ‘slim’ of ‘knap’ of ondeugende opmerkingen codeerden onderzoekers als mind-minded als die een reactie waren op het gedrag van het kind. Opmerkingen over fysieke staten van het kind werden gecodeerd als mind-minded als dit een foute interpretatie omvatte. Tot slot werden uitspraken over de intenties van kinderen alleen als mind-minded gecodeerd als ouders specifiek benoemden wat de intentie van het kind was. Om te bepalen of mind-gerelateerde opmerkingen gepast of niet-afgestemd waren, bestudeerden beoordelaars de gehele video’s en context. Gepaste opmerkingen waren bijvoorbeeld ’’Jij wilt de kikker’’, wanneer het kind de kikker vast wil pakken of ’’Je bent zo’n vrolijke meid’’ als het kind lacht. Daarentegen was ’’Je vindt die niet meer leuk he?’’ een niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerking, omdat het kind nog actief speelt. Net als ’’Zou je willen dat oma morgen langskomt’’, terwijl oma niet besproken is.

Beoordelaars codeerden mind-mindedness aan de hand van video’s. Allereerst volgden zij een tweedaagse training over mind-gerelateerde opmerkingen en wanneer deze gepast of niet-afgestemd waren. De beoordelaars codeerden vervolgens een ‘gouden standaard’ die tijdens de training besproken werd. Na de training werden alle video’s woordelijk getranscribeerd. Elke opmerking van de ouder werd op een nieuwe regel genoteerd. Bekende rijmpjes of liedjes werden gezien als een opmerking. De beoordelaars codeerden alle opmerkingen van de ouders tot een mind-gerelateerde opmerking of niet. Van deze mind-gerelateerde opmerkingen werd besloten of deze gepast of niet-afgestemd waren in de context volgens de handleiding (Meins & Fernyhough, 2015). Een deel van de video’s werden vervolgens gecodeerd aan de hand van de transcripten waarin mind-gerelateerde opmerkingen gecodeerd werden als gepast of niet-afgestemd. 20% van de video’s waren dubbel gecodeerd waarmee de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gemeten werd. Interclass correlations (ICC) werd gebruikt om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te meten en bleek sterk voor gepaste (ICC= .825), niet-afgestemde (ICC= .949) mind-gerelateerde opmerkingen. Het andere deel van de video’s werd gecodeerd met observatie software. Hierbij codeerde de observatie software mind-gerelateerde opmerkingen in gepaste of niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen. Van deze video’s werden ook 20% dubbel gecodeerd, waarbij de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gemeten werd met Cohen’s kappa. Cohen’s kappa was voor de frequentie van mind-gerelateerde opmerkingen sterk ($k = .86$).

Internaliserende problemen

De onafhankelijke variabele internaliserende problemen werd gemeten met het diagnostische instrument Adult Self Report (ASR). De ASR is een zelfbeoordelingsvragenlijst bestaande uit 126 vragen, die symptomen van gevoels- en gedragsstoornissen van de laatste

zes maanden meet bij ouders (Achenbach & Rescorla, 2003). Beide ouders hebben de vragenlijst ingevuld tijdens het eerste huisbezoek (T2; Hartman et al., 2022). De vragen bevatten een driepuntsschaal met de antwoordcategorieën ‘helemaal niet’, ‘een beetje of soms’ en ‘duidelijk of vaak’. De ASR bevat 14 schalen, waarvan acht schalen refereren naar direct waarneembare syndromen: angstig/depressief, teruggetrokken, lichamelijke problemen, denkproblemen, aandachtsproblemen, agressief gedrag, normafwijkend gedrag en intrusie en zes schalen gebaseerd zijn op diagnostische categorieën uit de Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders 5th Edition (DSM-5): depressieve problemen, angstproblemen, lichamelijke problemen, ontwijkende persoonlijkheidsproblemen, aandachtstekort/hyperactiviteit problemen en antisociale persoonlijkheidsproblemen. Een aparte schaal was gecreëerd in de bestaande data voor internaliserende problemen die het huidige onderzoek meenam in de analyses. Een hogere gemiddelde score op deze schaal betekende dat ouders meer internaliserende problemen rapporteerden. Voorbeelden van items die internaliserende problemen weergaven waren ‘‘ik voel me eenzaam’’ of ‘‘ik ben te angstig of bang’’. De ASR heeft Amerikaanse normen die betrouwbaar en valide zijn. De ASR schalen hadden een goede betrouwbaarheid (direct waarneembare schalen, $r = .86$ en DSM-5 schalen, $r = .83$; Achenbach & Rescorla, 2003).

Opvoedingsstress

De mediërende variabele stress werd gemeten door de Nijmeegse Ouderlijke Stress Index (NOSI-K) vragenlijst (De Brock et al., 1992). Deze vragenlijst is een verkorte versie van de oorspronkelijke Parenting Stress Index van Abidin (1983) en is ontwikkeld voor screening doeleinden, bijvoorbeeld voor preventie (De Brock et al., 1992). De vragenlijst bevat 25 vragen die beantwoord worden op een likertschaal met zes antwoordcategorieën: ‘helemaal mee oneens’, ‘tamelijk mee oneens’, ‘beetje mee oneens’, ‘beetje mee eens’, ‘tamelijk mee eens’ en ‘helemaal mee eens’. Een van de vragen is bijvoorbeeld: ‘‘Het ouderschap over dit kind is moeilijker dan ik dacht’’ (Brock et al., 1992). De vragenlijst is onderverdeeld in een ouderdomein en kinddomein. Het ouderdomein bestaat uit zeven schalen: vaardigheid, rolrestrictie, hechting, depressie, gezondheid, sociale isolatie, huwelijksrelatie. Het kinddomein bestaat uit zes schalen: aanpassing, stemming, afleidbaarheid, veeleisendheid, positieve bekrachtiging en acceptatie. Ouders vulden afzonderlijk van elkaar de vragenlijst in over hetzelfde kind. Dit onderzoek nam de gemiddelde score van de vragenlijst mee in de analyses, waarbij een hogere score indiceerde dat ouders meer stress hadden. De Cotan beoordeelde de testconstructie, het testmateriaal, de handleiding, begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit met een goed en betrouwbaarheid was

voldoende (Cotan, persoonlijke communicatie, 27 april 2023). Normen werd met een onvoldoende beoordeeld vanwege representativiteit. In een ander onderzoek van TRAILS was de samenhang tussen de vragen in NOSI-K sterk (Cronbach $\alpha = .94$; Janssens et al., 2009).

Statistische analyse

Voor de kwantitatieve analyse werd de Statistical Package for Social Studies (SPSS) versie 29.0 gebruikt (IBM Corp, 2020). De variabelen internaliserende problemen, stress en mind-mindedness waren kwantitatief en geslacht was categorisch (moeders = 0, vaders = 1). Allereerst werd gecontroleerd of de ontbrekende gegevens in de dataset willekeurig waren met de Little MCAR test. Daarna werden de assumpties voor regressieanalyse gecontroleerd in de dataset. Met de Kolmogorov-Smirnov test en Shapiro-Wilk test werd de assumptie normaliteit getoetst om te kijken of de data van mind-mindedness, internaliserende problemen en opvoedingsstress normaal verdeeld waren. Daarnaast werd er ook naar de skewness en kurtosis gekeken om inzicht te krijgen in de normaalverdeling van de ruwe data. Met de Durbin Watson test werd getoetst of de residuen voldoende ongecorrleerd waren. Lineariteit, homoscedasticiteit en normaal verdeelde residuen werden beoordeeld op basis van scatterplots, P-P plots en residu plots. Outliers werden gecontroleerd met Cook's distance om te controleren of extreme waarden invloed hadden op de resultaten. Vervolgens voerde dit onderzoek een descriptieve analyse om de steekproef en variabelen te verkennen. Hiernaast werden ook onafhankelijke t-toetsen uitgevoerd om te kijken naar significante verschillen tussen vaders en moeders. Pearson correlatieanalyses werden uitgevoerd om te toetsen of internaliserende problemen, opvoedingsstress samenhangen met mind-mindedness.

Om te kunnen toetsen of opvoedingsstress (deels) de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness verklaarde, werd in drie stappen een lineaire regressieanalyse uitgevoerd aan de hand van de PROCESS macro-analyses van Hayes (2018), model 4. De analyses werden apart uitgevoerd voor gepaste en niet-afgestemde opmerkingen. In de eerste stap werd het c-pad (zie Figuur 1) getoetst om te analyseren of internaliserende problemen mind-mindedness voorspelden, zonder de aanwezigheid van opvoedingsstress als mediator. In de tweede stap werd het a-pad (zie Figuur 1) getoetst om te analyseren of internaliserende problemen opvoedingsstress voorspelden. In de derde stap werden het b-pad en het c'-pad (zie Figuur 1) getoetst. In deze stap werd geanalyseerd of opvoedingsstress mind-mindedness (b-pad) en/of internaliserende problemen gepaste of niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen voorspelden (c'-pad) in de aanwezigheid van opvoedingsstress als mediator. Deze analyses werden uitgevoerd met de bootstrapping procedure van 5000 steekproeven en

een 95% betrouwbaarheidsinterval. Daarnaast werd met model 7 van PROCESS macro-analyses van Hayes (2018) het effect van geslacht getoetst op de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress. Als laatste werden afzonderlijk post hoc mediatieanalyses getoetst voor vaders en moeders om de resultaten apart voor vaders en moeders te analyseren.

Resultaten

Beschrijvende statistiek

Het resultaat van de Little MCAR test bleek niet significant ($DF(5), p = .534$), wat betekent dat de ontbrekende gegevens waarschijnlijk volledig willekeurig waren. De dataset bestond uit 139 unieke ouder-kind duo's, van 125 ouders (61, 48,9%, moeders, 54, 43,9%, vaders en 10, 7,2 %, onbekend) en 86 kinderen. In 53 gevallen was het kind met beide ouders geobserveerd en in 33 gevallen was het kind met een van de ouders geobserveerd. Ouders waren ten tijde van het meetmoment gemiddeld 29 jaar, waarin de leeftijden uiteenliepen van 22 jaar tot 52 jaar. Gemiddeld maakten ouders 181,49 opmerkingen tijdens een 10 minuten durende video van een spelmoment. 4,3% van deze opmerkingen waren mind-gerelateerde. Tabel 1 geeft een overzicht van de gemiddelden, range en standaarddeviaties van de variabelen.

Tabel 1

Steekproef aantallen, Gemiddelden, Range en Standaarddeviaties (SD) en gemiddelden van vaders en moeders van de variabelen

Variabelen	N	Gemiddelde	Minimum	Maximum	SD	Gemiddelde moeders	Gemiddelde vaders
Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen	139	6,12	0	19	3.98	6.84	5.61
Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen	139	1,62	0	15	2.78	1.38	1.90
Internaliserende problemen	109	.18	.00	1.31	.20	.21	.14
Opvoedingsstress	113	1,47	1,00	3.41	.45	1.51	1.41

Van de mind-gerelateerde opmerkingen maakten ouders 79% gepaste en 21% niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen, er was geen sprake van missende data. Vaders en moeders leken wel te verschillen in het aantal mind-gerelateerde opmerkingen die zij maakten, zie Tabel 1. Echter, vaders maakten gemiddeld niet significant minder gepaste mind-gerelateerde opmerkingen en meer niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen dan moeders, zie Bijlage A1. In 109 gevallen vulden ouders de vragenlijst om internaliserende problemen te meten. In 21,5% van de gevallen was er sprake van missende data. Daarnaast miste 18,7% van de data voor opvoedingsstress. 113 participanten vulden de vragenlijst in. In Tabel 1 lijkt het gemiddelde van moeders hoger voor internaliserende problemen en opvoedingsstress. Echter, moeders rapporteerden gemiddeld niet significant meer internaliserende problemen of opvoedingsstress dan vaders, zie Bijlage A1. Als laatste bleken internaliserende problemen significant positief gecorreleerd met opvoedingsstress ($r = .65, p < .001$). Internaliserende problemen en mind-mindedness, opvoedingsstress en mind-mindedness waren niet significant gecorreleerd, zie Bijlage A2 en A3.

Assumpties en controlerende analyses

Op basis van de skewness en kurtosis van gepaste mind-gerelateerde opmerkingen leek de data normaal verdeeld, zie Bijlage A4. Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen leken daarentegen rechtsscheef verdeeld. Ook internaliserende problemen en opvoedingsstress leken rechtsscheef verdeeld, zie Bijlage A4. Echter, alle variabelen bleken niet normaal verdeeld. De Kolmogorov-Smirnov test ($p < .001$) en Shapiro-Wilk test ($p < .001$) waren significant voor gepaste en niet-afgestemde mind gerelateerde opmerkingen, internaliserende problemen en opvoedingsstress. Dit betekende dat de data waarschijnlijk niet normaal verdeeld was. De residu plots voor gepaste mind-gerelateerde opmerkingen leken redelijk lineair verdeeld, maar heteroscedastisch, zie Bijlage B. De residual plots voor niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen leken in mindere mate lineair verdeeld en ook heteroscedasticiteit. De P-P plots van de waargenomen residuen leken voor gepaste mind-gerelateerde opmerkingen redelijk overeen te komen met de voorspelde residuen, zie Bijlage B. De waargenomen residuen in de P-P plots van niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen kwamen niet overeen met de voorspelde residuen. Verder bleek de waarde van de Durbin Watson test 1,76 voor gepaste en 1,73 voor niet-afgestemde mind gerelateerde opmerkingen, wat maakte dat de residuen nauwelijks met elkaar correleerden. Tot slot was de Cook's distance waarde zowel bij gepaste als niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen onder de maximumwaarde 1, waardoor extreme waarden geen invloedrijke functie hadden in

de resultaten (Field, 2009).

Doordat de meeste assumpties in de data geschonden waren, werd een transformatie van de data uitgevoerd om de assumpties mogelijk te verbeteren. Een square root transformatie kan de rechtsscheef verdeelde data verminderen (Field, 2009). Na een transformatie van de data met square root bleek de Kolmogorov-Smirnov test ($p < .001$) en de Shapiro-Wilk test ($p < .001$) eveneens significant voor gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen en opvoedingsstress. Ook voor internaliserende problemen bleken de testen significant Kolmogorov-Smirnov test ($p < .040$) en Shapiro-Wilk test ($p < .003$). Uit de P-P plots bleken de geobserveerde waarden na een square root transformatie dichterbij de voorspelde lijn te zitten, waardoor de waarden meer naar een normaalverdeling trokken. De residu plots leken na een transformatie met square root meer verspreid en daardoor meer homoscedastisch. Echter, deze waarnemingen waren relatief klein en kon homoscedasticiteit daarmee niet vastgesteld worden, zie Bijlage B. Om de reden dat de assumpties met square root transformatie niet voldoende verbeterden en nog steeds geschonden waren, gebruikte dit onderzoek de ruwe data voor het toetsen van de analyses. Doordat de meeste assumpties geschonden waren in de bestaande data dienen de resultaten voorzichtig geïnterpreteerd te worden.

Het effect van internaliserende problemen op gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

Om te onderzoeken of er een relatie was tussen internaliserende problemen en mind-mindedness werd in stap 1 het c-pad getoetst. De resultaten bleken niet significant voor de relatie tussen internaliserende problemen en gepaste mind-gerelateerde opmerkingen ($B = -.63$, $SE = 1.92$, $t = -.33$, $p = .744$), zie Figuur 2. Tussen internaliserende problemen en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen bleek ook geen significante relatie ($B = -1.71$, $SE = 1.44$, $t = -1.19$, $p = .24$).

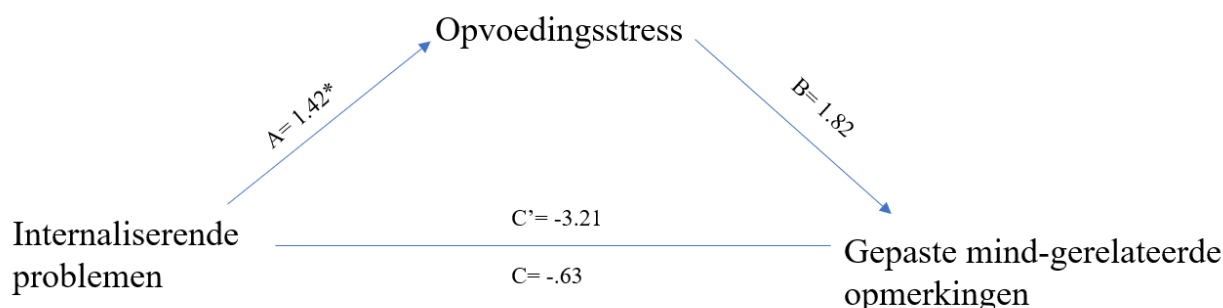
Het indirecte effect van opvoedingsstress in de relatie tussen internaliserende problemen en gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

Na het toetsen van het c-pad werd in stap 2 het a-pad, getoetst, de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress. De resultaten bleken voor de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress significant ($B = 1.42$, $SE = .16$, $t = 8.88$, $p < .001$), zie Figuur 2. Daarna werden in stap 3 het b en c'-pad getoetst om de relatie tussen opvoedingsstress en gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen (b-pad) en

internaliserende problemen gepaste en/of niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen voorspelden in de aanwezigheid van de mediator opvoedingsstress (c'-pad). Uit de analyses bleek de relatie tussen opvoedingsstress en mind-gerelateerde opmerkingen niet significant, zowel voor gepaste ($B= 1.82, SE= 1.16, t= 1.58, p= .12$) als niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen ($B= .45, SE= .87, t= .52, p= .61$). Verder bleek uit de analyse dat internaliserende problemen gepaste mind-gerelateerde opmerkingen niet significant voorspelden in de aanwezigheid van de mediator opvoedingsstress ($B= -3.21, SE= 2.52, t= -1.28, p= .20$); dit gold ook voor niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen ($B= -2.35, SE= 1.90, t= -1.24, p= .22$). Het indirecte effect van opvoedingsstress bleek tevens niet significant doordat de waarde nul zich tussen het bootstrap-interval bevond, zie Bijlage C1.

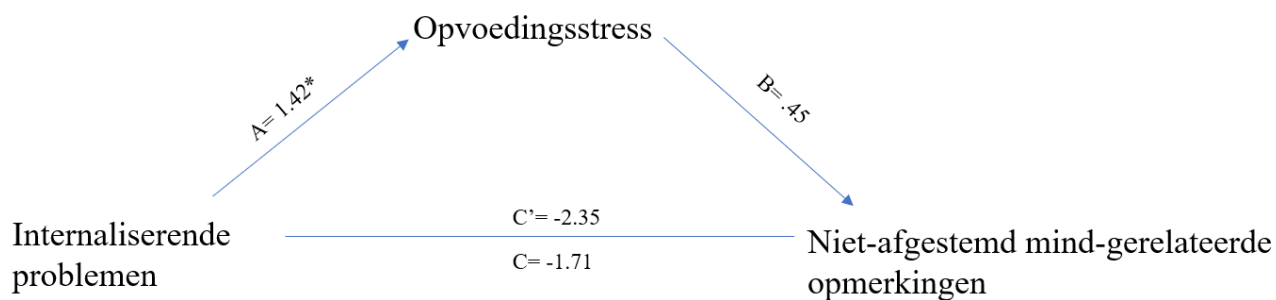
Figuur 2

A. mediatieanalyse: X= Internaliserende problemen, Y= Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen, M= Opvoedingsstress

* p -waarde < .001

B. mediatieanalyse: X= Internaliserende problemen, Y= Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen, M= Opvoedingsstress

* p -waarde < .001

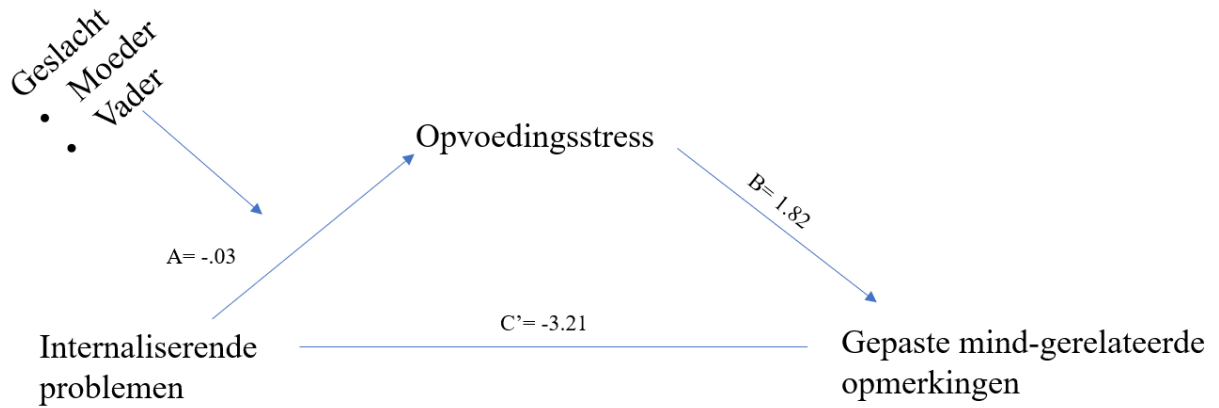
Het effect van afzonderlijk vaders en moeders op het indirecte effect van opvoedingsstress in de relatie tussen internaliserende problemen en gepaste en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

Om te onderzoeken of het indirecte effect van opvoedingsstress op de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness verschillend is voor vaders en moeders werd een gemodereerde mediatieanalyse uitgevoerd. Dit werd gedaan met model 7 van PROCESS macro van F. Hayes (2018) ‘conditional process analyses’ met een 95% bootstrap betrouwbaarheidsinterval en 5000 bootstrap steekproeven. De analyses lieten zowel bij gepaste als niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen zien dat het a-pad significant was ($B= 1.43, SE= .21, t= 6.88, p < .001$). Echter, het modererende effect van geslacht bleek niet significant uit de resultaten ($B= -.03, SE= .34, t= -.09, p= .93$), zie Figuur 3. Geslacht van ouders bleek geen effect te hebben op de relatie tussen internaliserende en opvoedingsstress, de waarde nul bevond zich in het betrouwbaarheidsinterval van 95% voor gepaste ($Index = -.05, 95\% BHI [-2.42;3.03]$) en niet afgestemde ($Index = -.01, 95\% BHI [-.58;1.66]$) mind-gerelateerde opmerkingen, zie Bijlage C2.

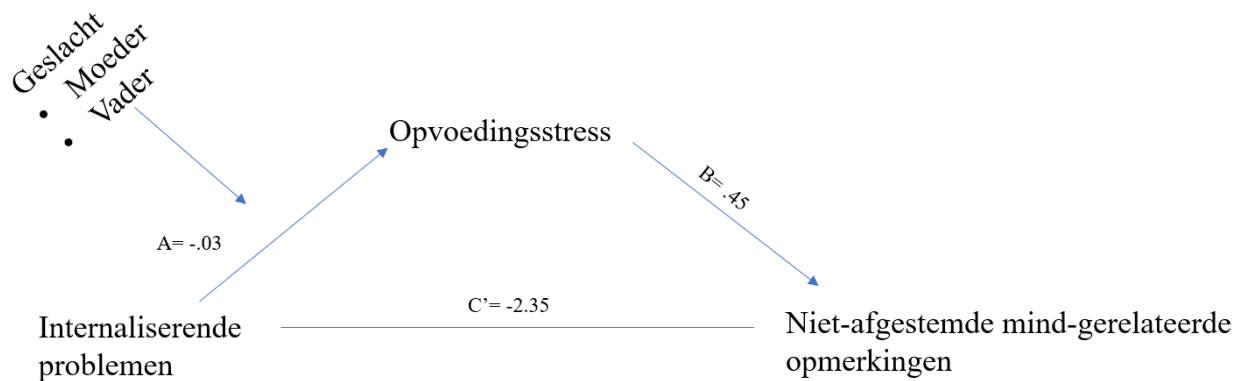
Als post-hoc analyse werd de mediatieanalyse apart uitgevoerd voor vaders en moeders. De relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress (a-pad) was opnieuw significant voor zowel moeders als vaders. In tegenstelling tot de gemodereerde mediatieanalyse werd voor moeders, maar niet vaders, een significante resultaten gevonden voor het b en c’ pad in de mediatieanalyse met gepaste mind-gerelateerde opmerkingen. Uit de resultaten bleek de relatie tussen opvoedingsstress en gepaste mind-gerelateerde opmerkingen significant (b-pad, $B= 3.66, SE= 1.63, t= 2.25, p= .03$), zie Figuur 4. Daarnaast bleek uit de resultaten dat de relatie tussen internaliserende problemen en gepaste mind-gerelateerde opmerkingen in de aanwezigheid van opvoedingsstress significant was (c’-pad, $B= -8.08, SE= 3.50, t= -2.31, p= .02$), maar het totale effect zonder aanwezigheid van opvoedingsstress bleek niet significant (c-pad, $B= -2.84, SE= 2.70, t= -1.05, p= .30$). Het indirecte effect van opvoedingsstress was in de mediatieanalyse met gepaste mind-gerelateerde opmerkingen niet significant, maar voor niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen wel significant. ($B= 2.04, 95\% BHI [.01, 5.30]$), zie Bijlage D1. In de resultaten van de steekproef bij vaders werden geen significante effecten gevonden, zie Bijlage D2 en D3.

Figuur 3

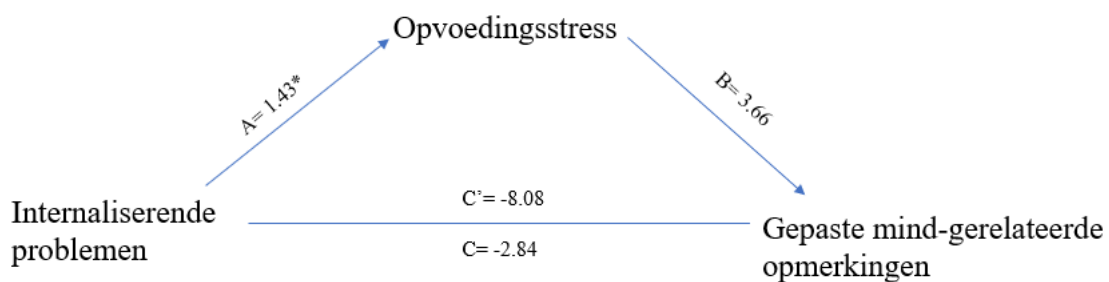
A. Gemodereerde mediatieanalyse: X= Internaliserende problemen, Y= Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen, M= Opvoedingsstress, W= Geslacht

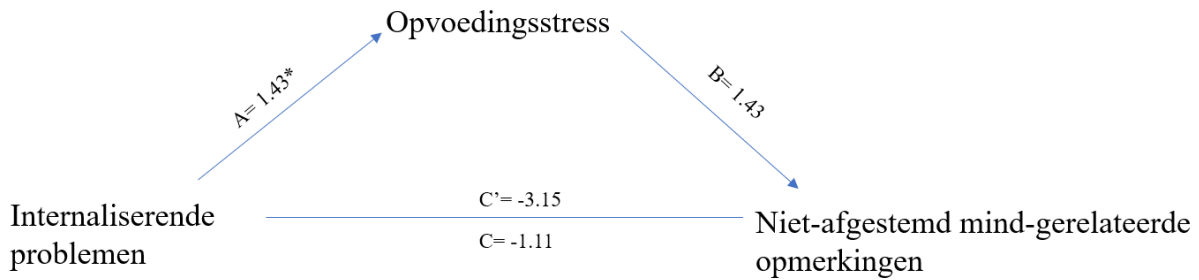

B. Gemodereerde mediatieanalyse: X= Internaliserende problemen, Y= Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen, M= Opvoedingsstress, W= Geslacht

Figuur 4

A. mediatieanalyse in de steekproef moeders

* p -waarde < .05

** p -waarde < .001

Conclusie en discussie

In dit onderzoek werd de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness en het indirecte effect van opvoedingsstress bestudeerd. Daarbij werd gekeken naar het effect van geslacht op de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress. Het doel hiervan was om meer inzicht te krijgen in het effect van verschillende ouderkenmerken op mind-mindedness (Camisasca et al., 2017; Walker et al., 2012), omdat mind-mindedness invloed heeft op de ontwikkelingsuitkomsten van het kind (McMahon & Bernier, 2017; Sharp & Fonagy, 2008). Zoals verwacht bleken ouders met internaliserende problemen meer opvoedingsstress te ervaren. Echter, tegen de verwachtingen in bleken internaliserende problemen niet geassocieerd met mind-mindedness en werd deze relatie niet (deels) verklaard door opvoedingsstress. Daarnaast bleek geslacht geen significant effect te hebben op de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress, maar bleek voor moeders internaliserende problemen wel significant geassocieerd met gepaste mind-gerelateerde opmerkingen in de aanwezigheid van opvoedingsstress.

Er werd geen ondersteuning gevonden voor de eerste hypothese die stelde dat ouders met meer internaliserende problemen minder mind-minded waren in de ouder-kind interactie. De resultaten leverden geen significant effect op voor zowel gepaste als niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen. Deze bevindingen waren in lijn met enkele eerdere onderzoeken die geen associatie vonden tussen depressieve symptomen en mind-mindedness (Demers et al., 2010; Walker et al., 2012). De resultaten waren daarentegen sterk in contrast met onderzoeken die significante associaties vonden tussen depressieve symptomen (Lundy, 2003), trauma-symptomen (Camisasca et al., 2017), depressieve symptomen met comorbide persoonlijkheidsstoornissen of obsessieve compulsieve stoornissen (Krink & Ramsauer, 2021) en mind-mindedness. Een mogelijke verklaring voor het verschil in resultaten tussen andere onderzoeken en het huidige onderzoek was de onderzoekspopulatie. Dit onderzoek werd

uitgevoerd met een doorsnede van een algemene, gezonde populatie. Vrijwel alle ouders in de steekproef scoorden gemiddeld laag op internaliserende problemen en waren niet bekend met (ernstig) internaliserende problemen of geclassificeerd met psychische stoornissen die geregistreerd staan in de DSM-5 (American Psychiatric Association, 2013). Andere onderzoeken die wel associaties vonden tussen internaliserende problemen en mind-mindedness bestudeerden klinische steekproeven. De ouders in deze onderzoeken leden aan (ernstige) psychische problemen of stoornissen (Krink & Ramsauer, 2021; Pawlby et al., 2010), waren bekend met posttraumatische stress (Camisasca et al., 2017) of werden geïncorporeerd met behulp van kinderartsen en psychologie afdelingen (Lundy, 2003). Doordat het huidige onderzoek internaliserende problemen bestudeerde bij ouders die gemiddeld laag scoorden, kon dit mogelijk de niet significante bevindingen verklaren. Een andere mogelijke verklaring was de betrokkenheid van vaders in dit onderzoek. In tegenstelling tot andere studies bestond de steekproef van dit onderzoek voor ongeveer de helft uit vaders. Eerdere onderzoeken die moeders bestudeerden vonden significante associaties tussen internaliserende problemen en mind-mindedness (Camisasca et al., 2017; Krink & Ramsauer, 2021; Pawlby et al., 2010). In dit onderzoek werden ook aanwijzingen gevonden dat de associatie tussen internaliserende problemen en gepaste mind-gerelateerde opmerkingen (in de aanwezigheid van stress) alleen bij moeders significant was. Lundy (2003) onderzocht naast moeders ook vaders, maar zij vond ook geen significante associatie tussen depressieve symptomen bij vaders en mind-mindedness. In ander onderzoek bleken moeders meer thuis voor hun kinderen te zorgen dan vaders (Lundy, 2013). Hierdoor hadden moeders mogelijk meer gelegenheid om met hun kinderen te interacteren (Lundy, 2013) en hadden internaliserende problemen wellicht meer effect op de opvoeding en dus mate van mind-mindedness bij moeders (Biondic et al., 2019). Onderzoeken waarbij de gehele steekproef uit enkel moeders bestond vonden daarom wellicht wel resultaten. Tot slot waren effecten van specifieke symptomen van internaliserende problemen een mogelijke verklaring voor de niet gevonden significante resultaten. In andere onderzoeken werd een soort internaliserend probleem of symptoom zoals, depressie of trauma-symptomen (Camisasca et al., 2017; Krink & Ramsauer, 2021; Lundy, 2003) geassocieerd met mind-mindedness. Dit onderzoek bestudeerde teruggetrokken gedrag, depressie, fysieke en angstklachten in een maat internaliserende problemen. Hierdoor is nog onduidelijk welk internaliserend probleem een effect heeft op mind-mindedness.

Er werd in het huidige onderzoek geen ondersteuning gevonden voor de tweede hypothese dat opvoedingsstress de relatie tussen internaliserende problemen en mind-

mindfulness (deels) verklaart. Er waren geen significante associaties gevonden tussen opvoedingsstress en zowel gepaste als niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen (b-pad). Ook was er geen indirect effect van opvoedingsstress gevonden op de associatie tussen internaliserende problemen en mind-mindfulness met en zonder aanwezigheid van opvoedingsstress (c en c'-pad). Dit is in contrast met de onderzoeken die wel een associatie vonden tussen opvoedingsstress en mind-mindfulness (Demers et al., 2010; Suttora et al., 2020a; Suttora et al., 2020b; Walker, 2012). Wel bleek uit de analyses dat internaliserende problemen significant geassocieerd waren met opvoedingsstress, zie het a-pad in figuur 2A. Deze bevinding was in lijn met eerdere onderzoeken die ook significante associaties aantoonde (Biondic et al., 2019; Camisasca et al., 2017; Spinelli et al., 2013). Dit suggereerde dat ouders met meer internaliserende problemen meer opvoedingsstress rapporteerden in de interactie met hun kind. Een mogelijke verklaring voor het gebrek aan resultaten in de mediatieanalyse met zowel vaders als moeders waren niet meegenomen controlevariabelen in het huidige onderzoek. Andere onderzoeken toonde namelijk aan dat sociale steun en Sociaal Economische Status (SES) invloed kan hebben op de relatie tussen opvoedingsstress en mind-mindfulness (Suttora et al., 2020a; Lundy, 2013). In situaties met hoge mate van sociale steun bleek minder opvoedingsstress geassocieerd met meer mind-mindfulness (Suttora et al., 2020a). Dit suggereert dat hoge mate van sociale steun kan bijdragen aan de mate van mind-mindfulness van ouders doordat zij minder stress ervaren. Ander onderzoek rapporteerde een samenhang tussen SES en mind-mindfulness, waarbij ouders met hogere niveaus van SES mogelijk minder stress ervaren en meer mind-minded kunnen zijn (Lundy, 2013). Wellicht speelt de omgeving een rol in de mate van opvoedingsstress die ouders ervaren, maar heeft opvoedingsstress mogelijk geen direct effect op de mate van mind-mindfulness. Dit onderzoek nam de mate van sociale steun en SES niet mee in de analyses, maar voor toekomstig onderzoek is het belangrijk sociale steun of SES te bestuderen. Een andere verklaring voor het ontbreken van significante resultaten in de mediatieanalyse met zowel vaders als moeders, was de gemiddeld lage mate van stress in de steekproef. Eerder onderzoek toonde aan dat hoge niveaus van opvoedingsstress geassocieerd waren met minder mind-gerelateerde opmerkingen in het algemeen en meer niet-afgestemde mind-gerelateerde (maar niet minder gepaste) opmerkingen (Suttora et al., 2020b; Walker, 2012). In dit onderzoek rapporteerden ouders gemiddeld lage niveaus van opvoedingsstress en was deze steekproef een doorsnede van algemene, gemiddelde populatie. Voor vervolgonderzoek is het dan ook belangrijk het effect in steekproeven met hogere niveaus van opvoedingsstress te bestuderen. Een laatste verklaring voor de resultaten zijn kindkenmerken,

zoals taalvaardigheden, emotionele- en gedragsproblemen, die niet in dit onderzoek zijn meegenomen mogelijk een invloed hebben op mind-mindedness en opvoedingsstress van ouders. Uit onderzoek bleek dat opvoedingsstress geassocieerd werd met mind-mindedness in een steekproef van kinderen waarbij sprake was van emotionele en gedragsproblemen (Walker et al., 2012). Daarnaast stelde ander onderzoek dat taalvaardigheden bijdragen aan het mind-mindedness van ouders (Lundy, 2013). Ouders waren mogelijk minder mind-minded als gevolg van problemen gerelateerd aan het kind (Walker et al., 2012). Omgekeerd, zagen ouders die positief mind-minded waren hun kind minder als een probleem en rapporteerden minder opvoedingsstress (Demers et al., 2010). In dit onderzoek werden kindkenmerken niet meegenomen, waardoor maar een invalshoek van de interactie tussen ouder en kind bestudeerd werd.

Als laatste bestudeerde dit onderzoek zonder verwachtingen of de invloed van opvoedingsstress op de relatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness verschillend was voor vaders en moeders. Het huidige onderzoek vond geen bewijs voor een modererend effect van geslacht op de relatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress. Ook verschilden moeders en vaders gemiddeld niet significant in de mate waarin ze gepaste en niet afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen maakten. Dit kwam overeen met andere onderzoeken die geen verschil beschreven tussen vaders en moeder over het gebruik van gepaste mind-gerelateerde opmerkingen (Arnott & Meins, 2007; Colonnese et al., 2019; Lundy, 2003, 2013), maar is in contrast met onderzoeken die beschreven dat vaders meer niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen maakten dan moeders (Arnott & Meins, 2007; Colonnese et al., 2019). Een mogelijke verklaring voor de overeenkomsten in de mate van mind-mindedness van moeders en vaders was, zoals Colonnese en collega's (2019) en Lundy (2013) noemden, de deelnemende gezinnen in dit onderzoek. De mate van mind-mindedness bleek ook uit andere onderzoeken overeen te komen tussen moeders en vaders, doordat zij mogelijk elkaar observeren in de interactie met het kind en opvoeding bespreken (Colonnese et al., 2019; Lundy, 2013). Echter, als gekeken werd naar de effecten van internaliserende problemen op de mate van mind-mindedness met opvoedingsstress als mediërende rol in de mediatieanalyses apart voor moeders en vaders, werden aanwijzingen gevonden voor verschillen in geslacht. Daarom werden de verschillen tussen vaders en moeders uitgelegd aan de hand van deze bevindingen. Uit de analyses bleken meer internaliserende problemen significant geassocieerd met (in de aanwezigheid van opvoedingsstress) minder gepaste mind-gerelateerde opmerkingen (c'-pad) voor moeders. Ook bleken internaliserende problemen en opvoedingsstress, opvoedingsstress en gepaste

mind-gerelateerde opmerkingen en het indirecte effect van opvoedingsstress bij niet afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen significant geassocieerd (a- en b-pad). Dit is in lijn met onderzoeken die associaties vonden tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress (Biondic et al., 2019; Camisasca et al., 2017), wat vervolgens weer invloed heeft op het functioneren van ouders (Abidin, 1992) en mind-mindedness (Walker et al., 2012; Suttora et al., 2020b). Bijvoorbeeld dat moeders met meer opvoedingsstress negatiever handelen in de ouder-kind interactie (Spinelli et al., 2013). De significante relaties voor moeders in dit onderzoek werden niet gevonden voor vaders en ook de relatie van internaliserende problemen en mind-mindedness zonder aanwezigheid van opvoedingsstress (c-pad) bij moeders was niet significant. De bevindingen voor vaders zijn in lijn met andere onderzoeken die geen significante associatie vonden tussen depressieve symptomen en mind-mindedness bij vaders (Biondic et al., 2019; Lundy, 2003). Een mogelijke verklaring voor de verschillende resultaten bij moeders en vaders waren verschillen in mate van stress. Zoals hierboven al werd beschreven bleken moeders in ander onderzoek meer thuis te zijn en hebben daardoor mogelijk meer interactie met hun kinderen (Lundy, 2013). Doordat moeders meer thuis waren met hun kinderen, nemen zij meer zorgtaken op zich en ervaren vaders mogelijk minder stress in de opvoeding (Biondic et al., 2019). Echter, vaders met ADHD-symptomen rapporteerden wel meer opvoedingsstress wanneer moeders meer beperkingen rapporteerden (Biondic et al., 2019). Ook rapporteerden moeders meer opvoedingsstress naarmate vaders meer last hadden van depressieve symptomen (Biondic et al., 2019). Dit suggereert dat zowel internaliserende problemen als externaliserende problemen invloeden kunnen hebben op opvoedingsstress en zijn de effecten verschillend tussen vaders en moeders. Voor vervolgonderzoek is het daarom belangrijk om externaliserende problemen en de invloeden van problemen bij de ene ouder en opvoedingsstress bij de andere ouder te bestuderen. Een andere mogelijke verklaring voor de verschillende resultaten bij moeders en vaders waren verschillende soorten opmerkingen die ouders kunnen maken in de opvoeding. Zo bleek uit onderzoek dat vaders meer oplossingsgerichte mind-gerelateerde opmerkingen en moeders meer mind-gerelateerde opmerkingen in het algemeen maakten (Lundy, 2003). Mogelijk hebben ouders verschillende rollen in de opvoeding waardoor zij wellicht een andere ouder-kind interactie hebben en andere mind-gerelateerde opmerkingen maken. Echter, hier is nog weinig onderzoek in gedaan en werden de meeste onderzoeken uitgevoerd met moeders waardoor ook nog weinig inzicht verkregen is in de vader-kind interactie met betrekking tot mind-mindedness en welke ouderkenmerken effecten hebben op de mate van

mind-mindedness. Daarom is een suggestie voor vervolgonderzoek om zicht te krijgen op mind-mindedness tijdens de vader-kind interactie.

Sterke punten en limitaties

Dit onderzoek had verschillende sterke kanten. Allereerst, bestudeerde dit onderzoek ouderkenmerken die mogelijk verklaren waardoor er variatie is in mind-mindedness. Dit is belangrijk omdat, er beperkt onderzoek gedaan is naar ouderkenmerken met betrekking tot mind-mindedness en heeft mind-mindedness invloed op de ontwikkelingsuitkomsten van een kind (McMahon & Bernier, 2017). Ten tweede werd in dit onderzoek gebruikgemaakt van data uit een longitudinaal prospectief onderzoek waarin de meetinstrumenten een hoge betrouwbaarheid hadden (Achenbach & Rescorla, 2003; Janssens et al., 2009). Doordat het onderzoek longitudinaal en prospectief is, werd data verzameld door de jaren heen en vulden ouders tijdens elk meetmoment informatie in die zij op dat moment ook werkelijk ondervonden. Hierdoor is het niet nodig om details te herinneren van jaren geleden en is de informatie meer accuraat. Tot slot werden in dit onderzoek vaders betrokken in de steekproef, waardoor het mogelijk was verschillen tussen moeders en vaders te onderzoeken. Doordat hier nog beperkt onderzoek naar was gedaan, gaf dit onderzoek nieuwe inzichten over de rol van vaders en moeders in relatie tot internaliserende problemen, opvoedingsstress en mind-mindedness.

Echter, dit onderzoek had ook limitaties, waardoor het belangrijk is de resultaten zorgvuldig te interpreteren. Een eerste limitatie was de relatief kleine steekproef en missende data. Van de 139 ouder-kind duo's werden uiteindelijk 109 ouder-kind duo's meegenomen in de analyses, omdat missende data van internaliserende problemen of opvoedingsstress niet werden meegenomen. De missende data komt mogelijk doordat ouders op een later moment met hun kind deelnamen aan TRAILS NEXT of hun deelname staakten. Een kleine steekproef heeft invloed op de statistische power van de effecten in een onderzoek, die de kans op het bevestigen van de hypothesen in dit onderzoek kunnen verkleinen (Myors & Murphy, 2023). Een andere limitatie was de niet normaal verdeelde data in dit onderzoek, waarbij meerdere assumpties geschonden werden. Oorzaken waren bijvoorbeeld niet normaal verdeelde residuen en afhankelijke waarnemingen. In dit onderzoek bleken de residuen scheef verdeeld en waren de waarnemingen afhankelijk, doordat beide ouders en soms ook meerdere kinderen uit een gezin deelnamen aan TRAILS NEXT. Ook na het transformeren van de data bleven de assumpties geschonden en heeft dit mogelijk effecten op de resultaten gehad. Tot slot waren eerder genoemde verklaringen voor het gebrek aan significante resultaten tevens limitaties

voor dit onderzoek. Deze verklaringen waren de doorsnede van een algemene, gezonde populatie die mogelijk invloed had op de resultaten, effecten van specifieke symptomen van internaliserende problemen op mind-mindedness en de niet meegenomen controlevariabelen en kindkenmerken limitaties van het onderzoek,

Suggesties voor vervolgonderzoek en implicaties

Voor vervolgonderzoek is het belangrijk om grotere steekproeven te includeren, zodat de power om ondersteuning te vinden voor gestelde hypothesen vergroot wordt (Myors & Murphy, 2023). Hierbij zou vervolgonderzoek assumpties moeten controleren, zodat de resultaten correct geïnterpreteerd worden. Verschillende transformaties kunnen bijdragen om de geschonden assumpties te corrigeren (Field, 2009). Een andere suggestie voor vervolgonderzoek is het bestuderen van klinische steekproeven om inzicht te krijgen in de associatie tussen internaliserende problemen en mind-mindedness. Daarbij is het ook van belang symptomen van internaliserende problemen apart te onderzoeken om inzicht te krijgen in welke ouderkenmerken effect hebben op mind-mindedness. Daarnaast is het meenemen van bijvoorbeeld sociale steun, SES, taalvaardigheden of emotionele- en gedragsproblemen van kinderen in de analyses. Hierdoor kan bestudeerd worden welke factoren te wijten zijn aan het effect van internaliserende problemen op mind-mindedness. Daarnaast impliceert dit onderzoek om hogere niveaus van opvoedingsstress te bestuderen in relatie tot mind-mindedness, omdat eerder onderzoek een associatie had gevonden tussen hoge mate van opvoedingsstress en mind-mindedness (Sutorra et al., 2020b; Walker, 2012). Verder is een implicatie voor vervolgonderzoek om internaliserende en externaliserende problemen bij ouders te bestuderen, omdat problemen bij de ene ouder voor meer opvoedingsstress kan zorgen bij de andere ouder (Biondic et al, 2019). Als laatste is het belangrijk verder onderzoek te doen naar de rol van vaders en factoren die mogelijk invloed hebben op de vader-kind interactie.

Concluderend, beoogde het huidige onderzoek meer inzicht te krijgen in de invloed van opvoedingsstress op de relatie tussen internaliserende problemen en de mate van mind-mindedness verschillend voor moeders en vaders. Het gebrek aan ondersteuning voor de hypothesen komt mogelijk door een kleine steekproef, geschonden assumpties en de gezonde onderzoekspopulatie. Hoewel in het huidige onderzoek geen significante resultaten werden gevonden met betrekking tot de hypothesen bij ouders, waren wel aanwijzingen gevonden voor een associatie tussen internaliserende problemen en opvoedingsstress bij ouders en een associatie internaliserende problemen en mind-mindedness (in de aanwezigheid van

opvoedingsstress) bij moeders. Zowel moeders als vaders hebben door hun vermogen om mind-minded te zijn verschillende invloeden op de ontwikkelingsuitkomsten van hun kind (Lundy, 2003, Colonesi et al, 2019). Ook verschillen vaders en moeders in de mate van problemen en opvoedingsstress (Biondic et al., 2019), waardoor ouderkenmerken verschillende effecten kunnen hebben op vaders en moeders. Daarom is het van belang dat vervolgonderzoek zich richt op verschillende ouderkenmerken, bijvoorbeeld een internaliserend probleem in klinische steekproeven die invloed uitoefenen op mind-mindedness en dat er verder inzicht komt in de verschillende rol van moeders en vaders in deze ouderkenmerken.

Literatuurlijst

- Abidin R. R. (1992). The determinant of parenting behavior. *Journal of Clinical Child Psychology, 21*(4), 407-412. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2104_12
- Abidin R. R. (1983) *The Parenting Stress Index*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Achenbach, T. M. (1991). *Manual for the child behavior checklist/4-18 and 1991 profile*. Burlington, VT: University of Vermont, Department of Psychiatry.
- Achenbach, T. M., & Rescorla, L.A. (2003). *Manual for the ASEBA Adult Forms & Profiles*. Burlington, Vermont: University of Vermont, Research Center for Children, Youth, & Families.
- Ainsworth, M. D. S., Bell, S. M., & Stayton, D. J. (1974). Infant-mother attachment and social development: Socialization as a product of reciprocal responsiveness to signals. In M. P. M. & Richards (Ed.), *The introduction of a child into a social world*. London: Cambridge University Press.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*. Washington, DC: Author.
- Arnott, B., & Meins, E. (2007). Links among antenatal attachment representations, postnatal mind-mindedness, and infant attachment security: A preliminary study of mothers and fathers. *Bulletin of the Menninger Clinic, 71*(2), 132-149. <https://doi.org/10.1521/bumc.2007.71.2.13>

- Biondic, D., Wiener, J., & Martinussen, R. (2019). Parental psychopathology and parenting stress in parents of adolescents with attention-deficit hyperactivity disorder. *Journal of Child and Family Studies*, 28(8), 2107-2119.
<https://doi.org/10.1007/s10826-019-01430-8>
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol 2. Separation*. New York: Basic Books.
- Camisasca, E., Procaccia, R., Miragoli, S., Valtolino, G. G., & Di Blasio, P. D. (2017). Maternal mind-mindedness as a linking mechanism between childbirth-related posttraumatic stress symptoms and parenting stress. *Health Care for Women international*, 38(6), 593-612.
<http://dx.doi.org/10.1080/07399332.2017.1296840>
- Colonnesi, C., Zeegers, M. A. J., Majdandzic, M., Van Steensel, F. J. A., & Bögels, S. M. (2019). Fathers' and mothers' early mind-mindedness predicts social competence and behavior problems in childhood. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 47, 1421-1435. <https://doi.org/10.1007/s10802-019-00537-2>
- De Brock, A. J. L. L., Vermulst, A. A., Gerris, J. R. M., & Abidin R. R. (1992). *NOSI, Nijmeegse ouderlijke stress index. Meetinstrument voor de vaststelling van stress bij opvoeders. Een uitgebreide versie (NOSI) voor psychodiagnostische doeleinden en een verkorte versie (NOSIK) voor signaleringsdoeleinden*. Lisse: Swets en Zeitlinger
- Demers, I., Bernier, A., Tarabulsy, G. M., & Provost, M. A. (2010). Maternal and child characteristics as antecedents of maternal mind-mindedness. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of the World Association for Infant Mental Health*, 31(1), 94-112. <https://doi.org/10.1002/imhj.20244>
- Dunn, J., Brown, J., Slomkowski, C., Tesla, C., & Youngblade, L. M. (1991). Young children's understanding of other people's feelings and beliefs: Individual differences and their antecedents. *Child Development*, 62(6), 1352-1366.
<https://doi.org/10.2307/1130811>
- Egberink, I. J. L., & Leng, W. E. de. (27 april 2023) COTAN beoordeling 1996, Nijmeegse Ouderlijke Stress Index (NOSI). Bekeken via www.cotandocumentatie.nl

- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. Third Edition. London: Sage Publications.
- Hartman, C. A., Richards, J. S., Vrijen, C., Oldehinkel, A. J., Oerlemans, A. M., & Kretschmer, T. (2022). Cohort Profile Update: The Tracking Adolescents' Individual Lives Survey-The Next Generation (TRAILS NEXT). *International Journal of Epidemiology*, *51*(5), e267-e275. <https://doi.org/10.1093/ije/dyac066>
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to Mediation, Moderation and Conditional Process Analyses: A Regression-Based AP-Proach*. New York: The Guilford Press
- IBM Corp. (2020). IBM SPSS Statistics for Windows, Version 29.0. Armonk, NY: IBM Corp.
- Janssens, K. A. M., Oldehinkel, A. J., & J. G. M. Rosmalen (2009). Parental overprotection predicts the development of functional somatic symptoms in young adolescents. *Journal of Pediatrics*; *154*(6), 918-923. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2008.12.023>
- Krink, S., & Ramsauer, B. (2021). Various mentalizing concepts in mothers with postpartum depression, comorbid anxiety, and personality disorders. *Infant Mental Health Journal*, *42*(4), 488-501. <https://doi.org/10.1002/imhj.21914>
- Lundy, B. L. (2003) Father- and mother- infant face-to-face interactions: Differences in mind-related comments and infant attachment? *Infant Behavior & Development*, *26*(2), 200-212. [https://doi.org/10.1016/S0163-6383\(03\)00017-1](https://doi.org/10.1016/S0163-6383(03)00017-1)
- Lundy, B. L. (2013). Paternal and maternal mind-mindedness and preschoolers' theory of mind: The mediating role of interactional attunement. *Social Development*, *22*(1), 58-74. <https://doi.org/10.1111/sode.12009>
- McMahon, C. A., & Bernier, A. (2017). Twenty years of research on parental mind-mindedness: Empirical findings, theoretical and methodological challenges, and new directions. *Developmental Review*, *46*, 54-80. [10.1016/j.dr.2017.07.001](https://doi.org/10.1016/j.dr.2017.07.001)

- Meins, E. (1997). *Security of attachment and the social development of cognition*. England: Psychology press
- Meins, E. (2013). Sensitive attunement to infants' internal states: Operationalizing the construct of mind-mindedness. *Attachment & Human Development, 15*(5-6), 524-544. <https://doi.org/10.1080/14616734.2013.830388>
- Meins, E., Fernyhough, C. (2015). *Mind-mindedness coding manual, Version 2.2*. Unpublished manuscript. University of York, York, UK.
- Meins, E., Fernyhough, C., Arnott, B., Leekam, S. R., & De Rosnay, M. (2013). Mind-mindedness and theory of mind: Mediating roles of language and perspectival symbolic play. *Child Development, 84*(5), 1777-1790. https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1111/cdev.12061open_in_newISSN0009-3920
- Meins, E., Fernyhough, C., De Rosnay, M., Arnott, B., Leekam, S. R., & Turner, M. (2012). Mind-mindedness as a multidimensional construct: AP-Propriate and nonattuned mind-related comments independently predict infant-mother attachment in a socially diverse sample. *Infancy, 17*(4), 393-415. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2011.00087.x>
- Meins, E., Fernyhough, C., Fradley, E., & Tuckey, M. (2001). Rethinking maternal sensitivity: Mothers' comments on infants' mental processes predict security attachment at 12 months. *The Journal of Child Psychology & Psychiatry & Allied Disciplines, 42*(5), 637-648. <http://dx.doi.org/10.1111/1469-7610.00759>
- Meins, E., Fernyhough, C., Wainwright, R., Clark-Carter, D., Das Gupta, M., Fradley, E., & Tuckey, M. (2003). Pathways to understanding mind: Construct validity and predictive validity of maternal mind-mindedness. *Child Development, 74*(4), 1194-1211. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1111/1467-8624.00601>
- Myors, B., & Murphy, K. R. (2023). *Statistical power analysis: a simple and general model for traditional and modern hypothesis tests*. (5th edition). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003296225>
- Pawlby, S., Fernyhough, C., Meins, E., Pariante, C. M., Seneviratne, G., & Bentall, R. P. (2010). Mind-mindedness and maternal responsiveness in infant-mother

interactions in mothers with severe mental illness. *Psychological Medicine*, 40(11), 1861-1869. <https://doi.org/10.1017/S0033291709992340>

Premack, D., & Woodruff, G. (1978). Does the chimpanzee have a theory of mind?

Behavioral and Brain Sciences, 1(4), 515-526.

<https://doi.org/10.1017/S0140525X00076512>

Sharp, C., & Fonagy, P. (2008). The parent's capacity to treat the child as a psychological agent: Constructs, measures and implications for development psychopathology. *Social Development*, 17(3), 737-754.

<https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2007.00457.x>

Spinelli, M., Poehlmann, J., & Bolt, D. (2013). Predictors of parenting stress trajectories in premature infant-mother dyads. *Journal of Family Psychology*, 27(6), 873-883. <https://doi.org/10.1037/a0034652>

Suttora, C., Salerni, N., Selvagno, E., Porro, M., Gangi, S., Squarza, S., Gardon, G., Picciolini, O. (2020-a). Mind-mindedness and parenting stress in mothers of preterm and full-term infants: The moderating role of perceived social support. *Infant Mental Health Journal* 42(1), 35-46.

<https://doi.org/10.1002/imhj.21891>

Suttora, C., Spinelli, M., Aureli, T., Fasolo, M., Lionetti F., Picciolini, O., Ravasi, M., & Salerni, N. (2020b). Mind-mindedness and parenting stress: A cross-sectional study in a cohort of mothers of 3-month-old full-term and preterm infants. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21), 7735 <https://doi.org/10.3390/ijerph17217735>

Van IJzendoorn, M. H. (1995). Adult attachment representations, parental responsiveness, and infant attachment: A meta-analysis on the predictive validity of the adult attachment interview. *Psychological Bulletin*, 117(3), 387-403. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.387>

Verhage, M. L., Schuengel, C., Madigan, S., Fearon, R. M. P., Oosterman, M., Cassibba, R., Bakermans-Kranenburg, M. J. & Van IJzendoorn, M. H. (2016). Narrowing the transmission gap: A synthesis of three decades of research on

intergenerational transmission of attachment. *Psychological Bulletin* 142(4), 337-366. <https://doi.org/10.1037/bul0000038>

Walker, T. M., Wheatcroft, R., & Camic, P. M. (2012). Mind-mindedness in parents of pre-schoolers: A comparison between clinical and community samples. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 17(3), 318-335. <https://doi.org/10.1177/1359104511409142>

Bijlage A

Tabel A1

Resultaten onafhankelijk t toetsen voor het verschil in gemiddelden tussen vaders en moeders

	Gemiddelden moeders	Gemiddelden vaders	Levene's Test	<i>t</i>	<i>DF</i>	<i>p</i>
Gepaste mind- gerelateerde opmerkingen	6.84	5.61	.29	1.77	127	.08
Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen	1.38	1.90	.42	-1.03	127	.30
Internaliserende problemen	.21	.14	.19	1.91	107	.06
Opvoedingsstress	1.51	1.41	.17	1.47	111	.15

Noot. Levene's test is een manier om de onafhankelijkheid te toetsen van de varianties.

Tabel A2

Correlaties tussen internaliserende problemen, opvoedingsstress en gepaste mind-gerelateerde opmerkingen

Variabelen	1	2	3
1. Internaliserende problemen	-		
2. Opvoedingsstress	.65*	-	
3. Gepaste mind- gerelateerde opmerkingen	-.03	-.09	-

**p*-waarde <.001

Tabel A3

Correlaties tussen internaliserende problemen, opvoedingsstress en niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

Variabelen	1	2	3
1. Internaliserende problemen	-		
2. Opvoedingsstress	.65*	-	
3. Niet-afgestemd mind-gerelateerde opmerkingen	-.11	-.04	-

**p*-waarde <.001

Tabel A4

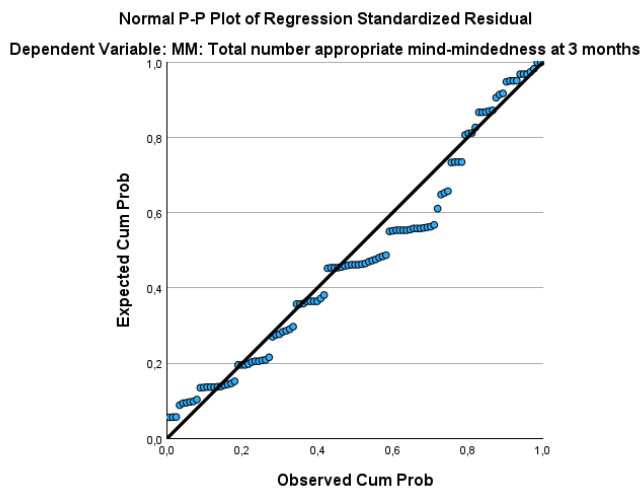
	Skewness	SE Skewness	Kurtosis	SE kurtosis
Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen	.73	.21	.44	.41
Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen	2.76	.21	8.88	.41
Internaliserende problemen	2.56	.23	9.87	.46
Opvoedingsstress	2.18	.23	5.66	.45

Noot. Wanneer skewness en kurtosis een waarde van 0 hebben, is de data normaal verdeeld (Field, 2009).

Bijlage B

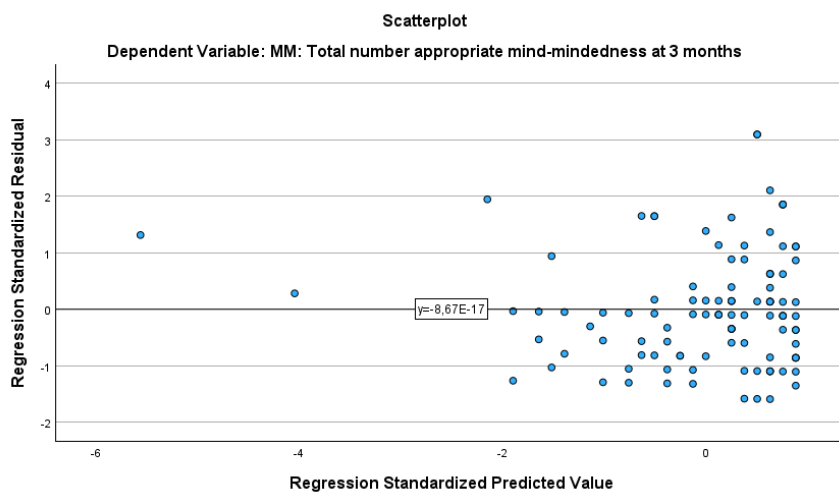
Figuur B1

P-P plot van de residuen, X= internaliserende problemen en Y= gepaste mind-gerelateerde opmerkingen

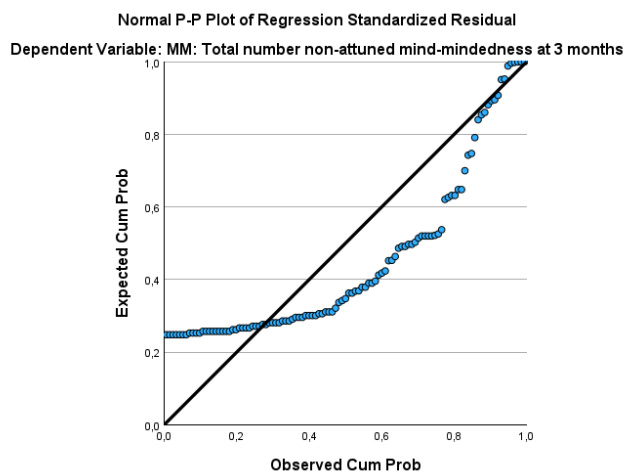
Figuur B2

Scatterplot van de residuen, X = internaliserende problemen en Y= gepaste mind-gerelateerde opmerkingen

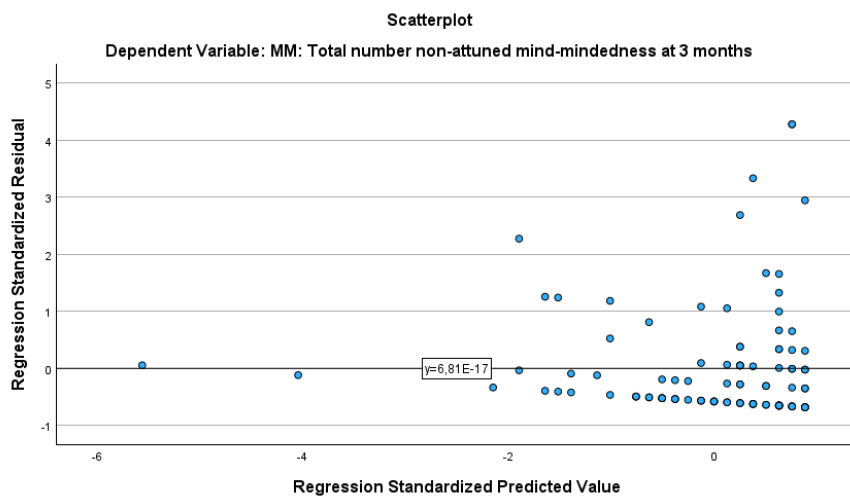

Figuur B3

P-P plot van de residuen, X= internaliserende problemen en Y= niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

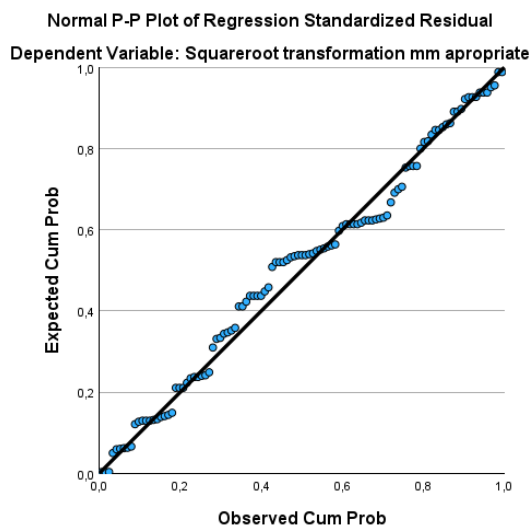
Figuur B4

Scatterplot van de residuen, X = internaliserende problemen en Y= niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

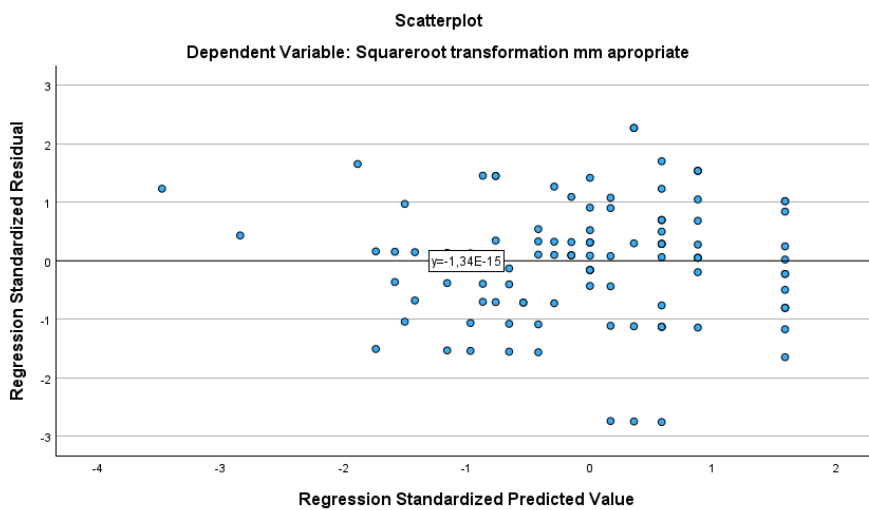

Figuur B5

P-P plot van de residuen met square root transformatie, X= internaliserende problemen en Y= gepaste mind-gerelateerde opmerkingen

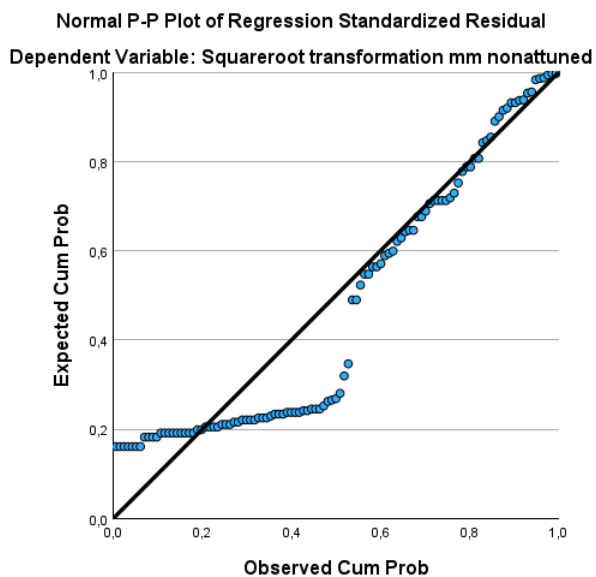
Figuur B6

Scatterplot van de residuen met square root transformatie, X = internaliserende problemen en Y= gepaste mind-gerelateerde opmerkingen

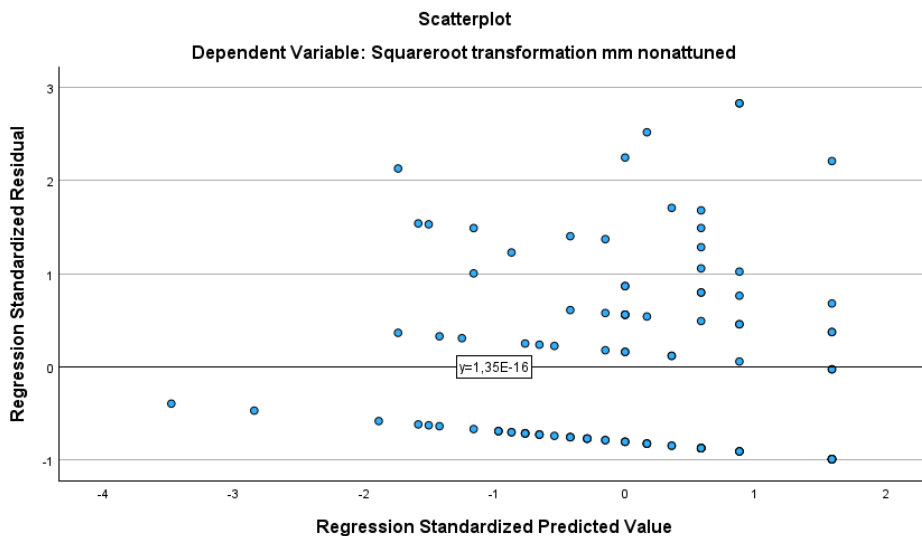
Figuur B7

P-P plot van de residuen met square root transformatie, X= internaliserende problemen en Y= niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

Figuur B8

Scatterplot van de residuen met square root transformatie, X = internaliserende problemen en Y= niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen

Bijlage C

Tabel C1

Mediatieanalyses

	Model	<i>N</i>	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Bootstrap Interval</i>
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen		109					
	a-pad		1.42	.16	8.88	.00	
	b-pad		1.82	1.16	1.58	.12	
	c-pad		-.63	1.92	-.33	.74	
	c'-pad		-3.21	2.52	-1.28	.20	
	Indirect effect*		2.59				-1.33;6.58
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen		109					
	a-pad		1.42	.16	8.88	.00	
	b-pad		.45	.87	.52	.61	
	c-pad		-1.71	1.44	-1.19	.24	
	c'-pad		-2.35	1.90	-1.24	.22	
	Indirect effect*		.64				-1.33;2.83

**het indirecte effect is het gecombineerde effect van het a-pad en het b-pad.*

Tabel C2*Gemodereerde mediatieanalyses*

	Model	<i>N</i>	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Bootstrap Interval</i>
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen, W= geslacht		109					
	a-pad		1.43	.21	6.88	.00	
	Interactie effect van internaliserende problemen op opvoedingsstress		-.03	.34	-.09	.93	
	b-pad		1.82	1.16	1.58	.12	
	c'-pad		-3.21	2.52	-1.28	.20	
	Indirect effect moeders		2.61				-1.31;6.80
	Indirect effect vaders		2.56				-1.17;7.25
	Modererend effect		-.05				-2.42;3.03
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Niet-afgestemde mind-gerelateerde opmerkingen, W= geslacht		109					
	a-pad		1.43	.21	6.88	.00	
	Interactie effect van internaliserende problemen op opvoedingsstress		-.03	.34	-.09	.93	
	b-pad		.45	.87	.52	.61	
	c'-pad		-2.35	1.90	-1.24	.22	
	Indirect effect moeders		.65				-1.50;2.61
	Indirect effect vaders		.63				-1.24;3.51
	Modererend effect		-.01				-.58;1.66

Bijlage D**Tabel D1***Post-hoc mediatieanalyses, moeders*

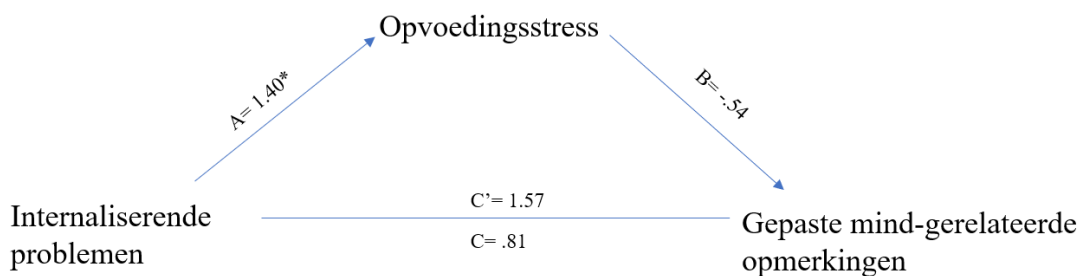
	Model	<i>N</i>	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Bootstrap Interval</i>
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen		57					
	a-pad		1.43	.22	6.61	.00	
	b-pad		3.66	1.63	2.25	.03	
	c-pad		-2.84	2.70	-1.05	.30	
	c'-pad		-8.08	3.50	-2.31	.02	
	Indirect effect*		5.23				-.44;11.45
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Niet-afgestemd mind-gerelateerde opmerkingen		57					
	a-pad		1.43	.22	6.61	.00	
	b-pad		1.43	.92	1.55	.13	
	c-pad		-1.11	1.50	-.74	.46	
	c'-pad		-3.15	1.98	-1.59	.12	
	Indirect effect*		2.04				.01;5.30

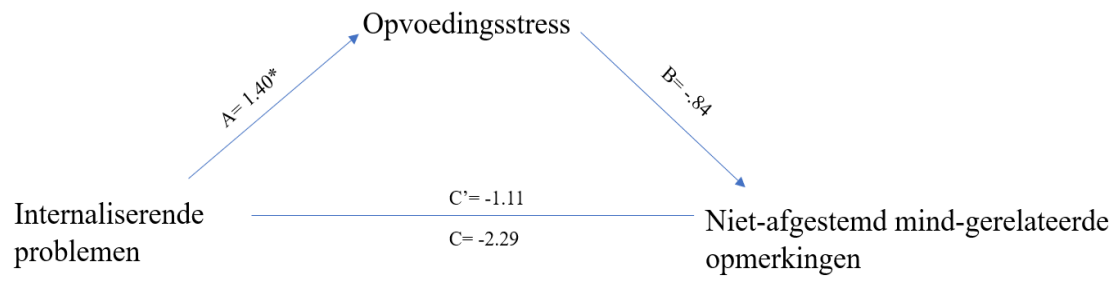
**het indirecte effect is het gecombineerde effect van het a-pad en het b-pad.*

Tabel D2*Post-hoc mediatieanalyses, vaders*

	Model	N	B	SE	t	p	Bootstrap Interval
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Gepaste mind-gerelateerde opmerkingen							
	a-pad	52	1.40	.25	5.51	.00	
	b-pad		-.54	1.50	-.36	.72	
	c-pad		.81	2.68	.30	.76	
	c'-pad		1.57	3.42	.46	.65	
	Indirect effect*		-.75				-5.78;4.21
X= Internaliserende problemen, M= Opvoedingsstress, Y= Niet afgestemd mind-gerelateerde opmerkingen							
	a-pad	52	1.40	.25	5.51	.00	
	b-pad		-.84	1.58	-.53	.60	
	c-pad		-2.29	2.83	-.81	.42	
	c'-pad		-1.11	3.61	-.31	.76	
	Indirect effect*		-1.18				-6.11;2.75

*Het indirecte effect is het gecombineerde effect van het a-pad en het b-pad.

Figuur D3*Mediatieanalyse in de steekproef vaders*

* p -waarde $< .001$